

Par IKP 2020.gada 4.ceturksnī un 2020.gadā

2020.gadā Covid-19 negatīvo ietekmi mazinājis preču eksporta pieaugums

Kopš IKP ātrā novērtējuma publicēšanas janvārī būtiskas korekcijas datus nav notikušas. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes sniegto informāciju 2020.gada 4.ceturksnī IKP bija par 1,5% mazāks nekā pirms gada un kopumā 2020.gadā Covid-19 ietekmē ekonomikas kritums sasniedza 3,6 procentus.

Covid-19 krīzes izraisītais bezdarba pieaugums un ienākumu kritums ir ietekmējis mājsaimniecību patēriņu. 4.ceturksnī tas bija par 8,5% mazāks nekā pirms gada, bet kopumā aizvadītajā gadā privātais patēriņš saruka par 10 procentiem.

Kopējie preču un pakalpojumu eksporta apjomi 4.ceturksnī salīdzinājumā ar 2019.gada 4.ceturksni pieauga par 3,1%, tomēr 2020.gadā kopumā saruka par 2,7%.

Vienlaikus tendences preču un pakalpojumu eksportā bija ļoti atšķirīgas. Par spīti būtiskam ārējā pieprasījuma kritumam un vājākai ekonomiskajai aktivitātei, ko izraisīja Covid-19 krīze gan ES, gan pārējās Latvijai svarīgos noietā tirgos, 2020.gadā Latvijas preču eksports bija par 5,5% lielāks nekā 2019.gadā. Lielāko devumu preču eksporta pieaugumā nodrošināja mehānismu un elektroiekārtu eksporta kāpums par 16%. Būtisks eksporta palielinājums bija arī pārtikas un lauksaimniecības preču grupā, eksporta vērtībai pieaugot par 5,9%. Nozīmīga loma eksportā bija arī kokapstrādes nozares produkcijai. Tajā pašā laikā pakalpojumu eksports 2020.gadā samazinājās par 21,3%. Kritumu lielā mērā ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežojumu skarto aviācijas un tūrisma pakalpojumu nozaru eksports. 2020.gadā būtiski saruka arī tranzīta pakalpojumu eksports. Ņemot vērā, ka 2020.gadā kopējie preču un pakalpojumu importa apjomi saruka par 3,3%, kopējā eksporta-importa bilance bija pozitīva (1,2% no IKP).

Par spīti kopējo ekonomisko aktivitāšu samazinājumam 2020.gadā, investīcijas ir uzrādījušās nelielu pieaugumu – par 0,2%. 2020.gadā ieguldījumi mājokļos, ēkās un būvēs palielinājās par 1,5%, bet ieguldījumi intelektuālā īpašuma produktos palielinājās par 2,6%. Samazinājums bija vērojams investīcijās mašīnās un iekārtās – par 2,2 procentiem.

Covid-19 krīzes 1.viļņa laikā pavasarī praktiski visās nozarēs bija vērojams kritums, savukārt 4.ceturksnī atsevišķās nozarēs ražošanas vai sniegto pakalpojumu apjomi pārsniedza iepriekšējā gada 4.ceturkšņa līmeni. Pieauga apjomi lauksaimniecības un mežsaimniecības, apstrādes rūpniecības, būvniecības, nekustamo īpašumu apsaimniekošanas kā arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs. Savukārt nozarēs ar augstu sociālo kontaktu arī 4.ceturksnī bija ievērojami apjomu samazinājumi gada griezumā – izmitināšanas un ēdināšanas nozarēs kritums sasniedza 48%, mākslas, izklaides un atpūtas nozarēs – par 28,6%, transportā – par 12,7%. Līdzīgas tendences nozaru griezumā vērojamas arī kopumā 2020.gadā. "Nozaru tendences pagājušajā gadā skaidri parāda, ka faktiski ir izveidojusies divu ātrumu ekonomika. Pateicoties ražojošo nozaru sniegumam, pērn sasniegts preču eksporta rekords 13,2 miljardu eiro vērtībā. Tajā pašā laikā daudzās nozarēs aktivitāte pēdējos mēnešos ir iesaldēta. Viennozīmīgi ir skaidrs, ka nedrīkst ignorēt epidemioloģisko situāciju un ir jāatrod samērīgs līdzsvars starp ieviesto ierobežojumu atcelšanu un ekonomikas aprītes atjaunošanu, jo Covid-19 tik drīz nepazudīs, un ir jādomā, kā varam strādāt šādos apstākļos," norāda ekonomikas ministrs Jānis Vitenbergs.

Saglabājoties epidemioloģiskajiem ierobežojumiem, sagaidāms, ka arī šī gada 1.ceturksnī ekonomikā būs vērojama lejupslīde. Tomēr līdz ar pavasari, atsākoties sezonas darbiem un uzlabojoties epidemioloģiskajai situācijai, ko veicinās vakcinācija, paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte pakāpeniski palielināsies. Ekonomikas ministrijas bāzes scenārija prognozes liecina, ka 2021.gadā ekonomikas izaugsme var pārsniegt 3 procentus. Vienlaikus nenoteiktība saglabājas ļoti augsta.

